Сёння: ЧОРНАЯ НОЧ | АВАНС ПАВЯТОВАЙ ВЁСКІ | ФАЛЬКЛОР?

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 17 (478) | ГОД X | 25 КРАСАВІКА 1965 г. | ЦАНА 60 гр.

Язэп Рамашка.

БЕЛАСТОЧЧЫНА У ЛЮСТЭРКУ

ЧАС РАСПЛАТЫ

Старшыня прэзідыума ГРН у вёсцы Сідра, Сакольскага павета, таварыш Язэп Рамашка не затайваў свайго раздражнення.

— Вы сёння ўжо не першы, — сказаў пасля прывітання. — Былі тут журналісты з «Польскага Радыё». Толькі што паехалі.

— Прыйшоў час расплаты, дык не дзіва, што журналісты... Ці даўно выконваеце абавязкі гаспадара Сідраўскай грамады?

— Ад 1954 года.

— Значыць, на вашых вачах здзейсніліся амаль усе тутэйшыя перамены, пры вас радзілася ўсё, што новае ў вёсках Сідраўскай грамады.

— Нібы так.

— Дык чаго тут не было дзесяць год таму назад?

— Чаго не было? Не было чыгуначнай дарогі, якая стварыла цяпер выгодны даезд у Беласток і далей, не было брукаваных і асфальтаваных дарог, дык і не было ПКС-у, не было пастаяннага кіно, млына, радзільнага дома, пункта аховы здароўя з агульным і зубным лекарамі, не было прыгожай школы, якая каштавала звыш паўтара мільёна злотых, ніводная вёска, сярод гэтых шасці, якія цяпер карыстаюцца электраэнергіяй, тады яе не мела, не было на сялянскіх палях дзесяці гурткоўскіх трактараў і шматлікіх другіх машын. Гэта, вядома, яшчэ няпоўны пералік.

— Якім праблемам вы, як старшыня прэзідыума ГРН, прысвяцілі найбольш часу і ўвагі?

— Пытанне надта ж агульнае і цяжка адным «глытком» яго праглынуць. Перш за ўсё трэба ведаць, што на працягу мінулых дзесяці гадоў становішча грамадскай рады карэнна змянілася. Грамада сталася сапраўдным звяном улады, а не звычайным перакаэчыкам волі павета і другіх устаноў, як было раней. На працягу чатырох мінулых год грамадская рада збіралася 30 разоў на агульных сесіях. На кожнай сесіі прымаліся канкрэтныя пастановы, якія абавязвалі ўсіх грамадзян нашай грамады.

Звоніць тэлефон.

— Не, я сам дзяліць не буду, — рашуча гаворыць у тэлефонную трубку старшыня Рамашка. — Пшаніцы ўсім не хопіць. Трэба тады разгледзіць заявы калектыўна. Вось у нядзелю на сесіі будуць салтысы, будуць члены сельскагаспадарчай камісіі, саставім спісак, колькі каму і паводле спіску ў панядзелак прадавайце. Так што, да панядзелку, таварыш Кузьмічук!

Стукнула трубка аб скрынку тэлефона і старшыня зноў падняў вочы на мяне.

— Званіў старшыня ГС-у, — выясніў ён, сустрэўшы мой пытальны позірк. — Бачыце, капрызы пагоды нас, на жаль, таксама не абмінулі, асабліва надаела апошняя засуха. Каб

(Працяг на стар. 4)

СІДРА.

Сёння ў гасціях у нас

УЛАДЗІМІР КАРАТКЕВІЧ

О вясна! Таполі! Свецс мілы!
Сонца німб! Аблокі! Сад! Рака!
Залатая падаплёка крыляў
Маладога звонкага шпака!
Вечар зацяпліў бярозак свечы.
Я адзін. Ты не памёрла — не.
Мой забыты, мой апошні светач,
Ты ў чужым акне, а не ў труне.
Як магла застацца ты ў кайданах?
Як магла адмовіцца пайсці
Да палян, дзе месяц закаханы
Песні «сноў» блакітныя ўзрасціў?
Пэўна я турму не здолеў тую
Гнеўную пагардай скалануць,
Дзе цябе цалуюць, як катуюць,
І ўладарна лашчаць, быццам б'юць.
Вей тваіх, плячэй тваіх пахілых
Болей не кране мая рука...
Над сусветам залатыя крылы
Маладога звонкага шпака.
Клічуць лебедзі ў начы вясеннія,
Кідаючы поўдзень салаўям,
І разліў шырокі, як натхненне,
Як любоў забытая мая.
І няма ў душы маёй праклёнаў,
І няма на веях цяжкіх слёз...
Заставайся ў клетцы залачонай, —
Ты сама абрала гэты лёс.
Над кахання нашага магілай,
Што загубіцца ў былых вяках,
Залатая падаплёка крыляў
Маладога, звонкага шпака.

Усё, што было, і ўсё, што часам сніцца
Забуду ў лесе, дзе як той капёж,
Як споры дожджык аблятае гліца,
І шум не парывісты, як дождж.
Зноў ружавеюць шышкі на ялінах,
Зноў восень на бярэзінках ляжыць...
Сястра мая бяздольная, асіна,
Апошняю лістотай не дрыжы.
Лістоты мала, але трэба верыць
Ў жыццё, ў каханне і ў вясны піры,
Пачуўшы нават мерны гук сякеры
У пасівелым восеньскім бары.

Хвалі ідуць за градою града.
Айсбергаў рэдкі паток,
Сіняя, быццам індзіга, вада,
Халодная, як апёк.
Цюляня не хоча цвёрдай зямлі,
Не хоча квяцістых палян.
Ільды яму замяняюць палі,
Радзіму — сівы акіян.
У пырсках бясконцых сініх валоў
Колам ходзіць малы —
З хвалі пад хвалю, на грэбень ізноў,
Ў сяйва сонца з імглы.
Акіян для малога пену пляце.
Той ляціць з гмаху на гмах:
Холад захоплены ў жываце,
Шчасце ў дзіцячых вачах.
І хочацца мне, як яму, да канца
Адчуваць апёкаў пажы,
Ў хвалях халодных даваць нырца.
Жыць! Жыць! Жыць!

Падымаюць жоўтыя галовы
Над вадой гарлачыкі ў Падкове, —
Старарэчышчы маёй ракі.
Вечар спаць рыхтуецца у дрэвах.
Тысячамі ходзяць па сугрэве
Мац'цсва — сін'я малькі.
Кветкі, памаліцеся, з прадонняў
Працягнуўшы жоўтыя далоні.
Бачыце, над плынямі Дняпра,
Поўнае пяшчотнай дабрынёю,
Сонца павісае над вадою:
Усіх гарлачыкаў старэйшы брат.
І, як той гарлачык над вірамі
Човен мой дрыжыць у цэнтры храма,
І бягуць палосы па лазе:
Светлыя адбіткі на зялёным.
Ў час, калі аддзячаць мне праклёнам —
Не ўпаду, згадаўшы гэты дзень

Канец „вялікага боому"

Каньюнктурныя прадбачанні, якія цяпер з'яўляюцца ў друку, гавораць аб тым, што наглядаецца сур'ёзнае абмежаванне ўзросту прадукцыі амаль ва ўсіх краінах Заходняй Еўропы і ў Злучаных Штатах. Рэкламаваны яшчэ два гады назад «вялікі боом» аказаўся кароткім перыядам і хоць прынёс неспадзявана добрыя гаспадарчыя вынікі ў мінулым годзе, сёння ўжо, здаецца, ён мінае беспаваротна. Аб гэтым гавораць прадбачанні адносна ўзросту прадукцыі ў гэтым годзе ў краінах «супольнага рынку», у скандынаўскіх краінах і ў ЗША. Што датычыць, напрыклад, краін «супольнага рынку», дык, паводле аптымістычных прадбачанняў, узрост прадукцыі складзе тут ад 5% у ФРГ да 3% у Італіі і ў сярэднім будзе напалову меншы, чым у мінулым годзе. У Італіі практычна ўжо ў мінулым годзе далі сябе адчуць гаспадарчыя цяжкасці, і прадукцыя мела найніжэйшыя тэмпы ўзросту. Падобнае становішча наглядаецца і ў Вялікабрытаніі, якая займае трэцяе месца па прадукцыі прамысловых вырабаў ў капіталістычным свеце. Ад пачатку гэтага года ў Вялікабрытаніі і Японіі наглядаецца выразны спад прамысловай прадукцыі. У першым квартале г.г. зменшылася прадукцыя ў Нарвегіі і Швецыі.

Параўнаўча найлепшая каньюнктура ўтрымліваецца яшчэ ў Злучаных Штатах, краіне, дзе ў апошнія гады не было больш значных сур'ёзных інфляцыйных клопатаў. Здаецца, галоўнай прычынай амерыканскага «боому» было стварэнне два гады таму назад лепшых умоў для капіталістаў, якія ўкладаюць капітал у новыя прадпрыемствы ў сваёй краіне, а не вывозяць яго, а таксама (і гэта, здаецца, у першую чаргу) палітыка экспансіі ў Афрыцы і на Далёкім Усходзе. Няма, напрыклад, сумнення ў тым, што ў многіх галінах прамысловасці каньюнктуру падтрымліваюць урадавыя заказы, звязаныя з вайной у В'етнаме. Але тым не менш перспектывы ўзросту прадукцыі ў Злучаных Штатах у будучыні вельмі няпэўныя. Самі амерыканскія эканамісты прадказваюць, што ўжо пачынаючы ад другога паўгоддзя гэтага года і тут наступіць значнае абніжэнне тэмпаў узросту прадукцыі. Больш цынічныя палітыкі сцвярджаюць, што в'етнамская вайна вельмі малая, каб магла аказаць уплыў на даўжэйшае падтрыманне гаспадарчай каньюнктуры.

У такім становішчы цікава, якімі сродкамі ўрады капіталістычных краін хочуць стрымаць спад гаспадарчай актыўнасці. Вядома, вайна як спосаб падтрымаць каньюнктуру сур'ёзна не бярэцца пад увагу, бо невядома, да чаго яна давядзе. Таму адным з галоўных спосабаў перамагчы гаспадарчыя цяжкасці ўлады большасці капіталістычных краін лічаць інтэнсіфікацыю экспарту і заваяванне найлепшай канкурэнцыйнай пазіцыі ў міжнародным гандлі. У апошнія месяцы з'явілася несустраканая дагэтуль колькасць рознага роду групіровак, праграм і прапаноў для ўзмацнення гаспадарчай актыўнасці многіх капіталістычных краін у галіне экспарту.

Імкненне да павелічэння экспарту значна мацнейшае, чым вузы, накінутыя гэтым краінам рознымі канвенцыямі і паразуменнямі, абмяжоўваючымі міжнародны абмен. Адначасова тыя самыя краіны, як Італія, Францыя ці Вялікабрытанія стараюцца абмежаваць імпарт, што выклікае першыя непаразуменні ў капіталістычных «сем'ях».

Вядома, сёння цяжка яшчэ прадбачыць, да чаго прывядзе спад тэмпаў узросту прадукцыі ў высакаразвітых капіталістычных краінах. Адказ на гэта пытанне прынясуць бліжэйшыя месяцы. Аднак здаецца, што ўжо ў гэтым годзе мы будзем сведкамі або сур'ёзнага перагляду планаваных каньюнктур, або, што больш праўдападобна, пачатку новай інфляцыі і рэцэсіі, гэтым разам значна большай у сувязі з асабліва вострай у даны момант міжнароднай канкурэнцыяй. Пачаткам такой рэцэсіі з'яўляецца, як здаецца, абвешчаная загадзя забастоўка рабочых амерыканскай металургічнай прамысловасці.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

У Альхоўцы, Гайнаўскі павет, гурток БГКТ быў сарганізаваны ў 1959 г., яшчэ тагачасным старшынёй бельскага аддзела БГКТ — Кастусём Майсеняй. З таго часу адзінымі падзеямі ў жыцці гуртка былі толькі выбарчыя сходы, якія праводзілі штатныя працаўнікі таварыства. Заставаліся прапановы, а працы не было. Ішлі гады... Гурток не працаваў, а толькі існаваў. Прабудзіўся ён з доўгага сну і падумаў сур'ёзна аб дзейнасці ў пачатку 1963 года, у перыяд перадз'ездаўскай выбарчай кампаніі.

Нававыбранае праўленне ў складзе: Яўгень Панькоўскі, Юрка Скепка, Юрка Раманчук вырашыла, што трэба пачаць працу ў гуртку.

Летні перыяд выкарысталі на размовы з моладдзю. Не раз прыходзілася да позняй ночы пасля працы пераконваць нерашучых. Потым ужо засталося толькі звярнуцца да настаўнікаў за дапамогай у падрыхтоўцы пастановак. У пратаколе ад 20.XI.1963 г. такія ёсць словы настаўніцы Тамары Раманчук: «Нягледзячы на тое, што ў мяне двое малых дзяцей, пастараюся вам дапамагчы».

ТАВАРЫСТВА -ГЭТА МЫ

А калі пачалася праца, перш за ўсё пастаноўлена, што члены БГКТ абавязкова тэрмінова будуць аплачваць членскія складчыны. З таго часу ўжо 3 гады падрад гурток у Альхоўцы адразу за цэлы год аплачвае складчыны ў першых яго месяцах, У пачатку 1964 г. калектыў 8 разоў выступаў з п'есамі: «Мікітаў лапаць» і «10 гектараў» у навакольных вёсках. Потым прымаў удзел у павятовых аглядах арганізаваных праз ГП БГКТ і атрымаў на іх узнагароды ў суме 1500 зл. Узнагарода была выкарыстана на выезд на Цэнтральныя Дажынкі ў Варшаву. Гэта яшчэ больш заахвоціла да працы. Ужо ў бягучым годзе калектыў даў 3 выступленні з п'есай «Суд». Рыхтуецца таксама прыняць удзел у аглядзе.

Але праца гуртка не агранічваецца выключна да мастацкай самадзейнасці. Праўленне гуртка БГКТ пастаралася сарганізаваць у 1963/64 г. гурток сельскагаспадарчых ведаў. Найбольш працы ў яго арганізацыю ўлажыў Сяргей Раманчук, які да таго яшчэ праводзіў заняткі на сельскагаспадарчым курсе. За добрую працу гэты гурток атрымаў бочку на гнаявую жыжку (гнаёўку), а Ю. Скепка, кіраўнік курсу, атрымаў як узнагароду плуг.

У 1965 г. гурток будзе праводзіць конкурс гадоўлі цялушак. Таксама з ініцыятывы гуртка Нараўскі ГС арганізаваў у Альхоўцы курс пячэння і варэння. Праўленне і пасобныя члены гуртка БГКТ часта кантактуюцца з праўленнем аддзела ў Гайнаўцы, звяртаюцца да яго за парадай ці дапамогай.

Аднак у працы не аглядаюцца толькі на дапамогу, яны ведаюць, што Таварыства — гэта яны, іх гурток.

На заканчэнне варта сказаць, што гурток працуе ў ненайлепшых умовах. Месцам іх працы з'яўляецца толькі школа.

Мікола Лобач
Юрка Скепка
Гайнаўскі павет

Гурток БГКТ дзейнічае

Калі на ляўкоўскай сцэне выступалі ў адну з сакавіцкіх нядзель самадзейнікі з Ляшукоў, аб якіх дарэчы пісаў у сваім артыкуле Яўгень Рэент з Міхноўкі, члены БГКТ у Ляўкове пад кіраўніцтвам Анатоля Несцерука зрабілі першы зрух. Ахвотна з дапамогай прыйшлі мясцовыя настаўнікі, і праца пачала актыўна разгортвацца. Гуртkоўцы з Ляўкова Старога рыхтуюць да выступлення на велікодныя святы п'есу «Паўлінка» Янкі Купалы і з дзесятак рускіх і беларускіх песняў у выкананні хору і салістаў, а менавіта: Веры Рэент і Валі Саевіч, а ў дуэце выступаць будуць сёстры: Марыся і Люба Адамюк. У гуртку многа моладзі, а пераважна здольныя спевакі.

Янка Цялушэцкі
Ляўкова

Размова з пісьманосцам

Аляксея Койлюка, пісьманосца пошты ў Старакорніне, спаткаў я на вясковай вуліцы. Якраз разносіў ён пісьмы і газеты. Была пятніца і ў яго торбе знаходзілася шмат экземпляраў нашага тыднёвіка «Ніва».

Ён мае 83 падпісчыкі «Нівы», пераважна на ўвесь квартал. І так — у Моры 16 падпісчыкаў, у Стараберазове 30 падпісчыкаў і 37 у Махнатым.

Другі старакорнінскі пісьманосец — Міхась Тамашук мае штосьці каля шасцідзесяці падпісчыкаў «Нівы». Да яго абслугі належаць апрача Старакорніна малыя вёскі Карыціскі і Ягаднікі.

(СЯ)

НАША АКЦЫЯ

Кніжкі для Дома культуры імя Кастуся Каліноўскага ў Гарадку

Падарунак **Ларысы Геніюш** з г/п Зэльва, Гродненская вобл. Беларуская ССР:

«Туристские маршруты по Белоруссии»; А.А. Крывіцкі — «Наша родная мова»; Р. Барадулін — «Нагбом»; М. Гарэцкі — «Віленскія камунары»; Я Брыль — «Мой родны кут».

Падарунак **Янкі Геніюш** з г/п Зэльва, Гродненская вобл. Беларуская ССР:

Я. Колас — «Новая зямля», «Сымон Музыка»; Г. Гейнэ — «Выбраныя творы»; А. П. Смірноў — «Кастусь Каліноўскі ў паўстанні 1863 года», У. Бойка — «Маўклівая размова», «Беларускі эпас».

на шырокім свеце

„СПЕЦЫЯЛЬНАЯ ВАЙНА"

Калі праехаць міль сорак па шашы на паўднёвы-захад ад Ролі, сталіцы амерыканскага штата Паўночная Караліна, то направа ад дарогі, на схілах лясістых пагоркаў, убачыце маляўнічае мястэчка. Невялікія будынкі, пошта, банк, некалькі бараў. Звычайная асада званая паваеннаму — Форт-Брэг. І хаця гэта назва засталася ад тых часоў, калі праз аколіцу праходзіла граніца асвоеных каланістамі земляў вырваных індзейцам, тым не менш і цяпер Форт-Брэг ахутаны туманам ваеннай сакрэтнасці. На шашы, што ідзе ў мястэчка, прыезджых сустракаюць узмоцненыя патрулі ваеннай паліцыі. Направа ды налева ад дарогі слупкі з надпісамі: «Праход і праезд забаронены!», «Забароненая зона», «Стаянка забаронена». На рагатках мястэчка стаяць паласатыя будынкі вайсковых кантрольных пастоў, шлагбаумы, агарожа з калючага дроту.

Што ж уяўляе сабою так дакладна ахоўваемы Форт-Брэг?

...Над варотамі напісана: «Армія ЗША. Цэнтр спецыяльнай вайны». Гэта адна з навейшых устаноў амерыканскіх узброеных сіл — абучальны і навукова - даследчы цэнтр для падрыхтоўкі ідэалагічных і тэрарыстычных аперацый супроць другіх дзяржаў, супроць сацыялістычных краін. Тут ваенныя тэарэтыкі распрацоўваюць аперацыі «партызанскай вайны» ў тылу праціўніка і пацыфікацыйныя аперацыі супроць патрыятычных сіл ва ўласным тылу. У вялізных казармах цэнтра знаходзіцца некалькі тысяч адборных салдатаў і афіцэраў «войскаў спецыяльнага прызначэння». Гэта эліта амерыканскай арміі носіць асобную форму, асобную эмблему на рукаве. Многія з іх, гэтых салдатаў, не разумее па-англійску ні слоўца.

«Войскі спецыяльнага прызначэння паявіліся ў ЗША параўнаўча нядаўна. Яны ўяўляюць сабою часці і злучэнні парашутыстаў-дэсантнікаў, дакладна падрыхтаваных да працяглага прабывання за лініяй фронту, далёка ад сваіх баз.

У сучасны момант існуе сем злучэнняў гэтых войск спецыяльнага прызначэння — у суме 15 тысяч чалавек. У бліжэйшы час будуць яны павялічаны да 50 тысяч. Кожнае злучэнне прызначана да дзеянняў у акрэсленым раёне зямнога шара. Адпаведна да ўмоў данага раёна, падбіраецца і абучаецца асобны склад. Каб лепш падрыхтаваць дыверсантаў камандванне ЗША ўтварыла спецыяльныя палігоны, клімат якіх найбольш падобны да клімату данай зоны на Зямлі, дзе будзе дзейнічаць вызначанае злучэнне.

Адзін з такіх палігонаў — Форт-Карсон, у Скалістых гарах штата Каларада, на вышыні каля 4 тысяч метраў. Амерыканскае камандванне пераконана, што салдаты і афіцэры праходзяць тут абучэнне ў такіх жа ўмовах, «якія чакаюць іх на Камчатцы, Чукотцы альбо ў іншых месцах камуністычнай Поўначы». Усе, напрыклад, праз тыдзень жывуць і дзейнічаюць у гарах, на вятры, у глыбокіх снягах. Пасля заканчэння курса кожны здае экзамен: ён абавязаны самастойна прабрацца ў даліну, мінаць каравульныя пасты і патрулі, растаўленыя па дарогах і сцяжынках. Той, хто выканае заданне, у даліне атрымае гарачую яду і начлег у цёплым памяшканні. Хто напорацца на патруль, варочаецца назад у горы і прабіраецца ў даліну яшчэ раз — да таго часу паўтарае свой марш, пакуль не зробіць гэтага лоўка і незаўважна.

Для дзейнасці ў джунглях і трапічных багнах «спецыяльныя войскі» абучаюць у Форт-Гуліке, у зоне Панамскага канала, у абучальных цэнтрах на Фларыдзе і Джорджыі, і на спецыяльным палігоне на японскім востраве Акінава, які амерыканскія салдаты празвалі «30 тысяч акраў д'ябальскай зямлі». У час абучэння на палігоне салдат прывучваюць карміцца змеямі, насякомымі і дзікімі раслінамі, бясшумна прабірацца праз зараснікі і дрыгву, устанаўліваць пад дажджом бесперапынную радыёсувязь, карыстацца трафейным аружжам і аказваць медыцынскую дапамогу.

У «спецыяльных войсках» проста сталёвая дысцыпліна, шырыцца грубіянства і мардабой салдатаў. Салдаты — гэта, пераважна, эмігранты, людзі без радзімы і месца на зямлі. Яны маўчаць. Некаторыя, не могучы вытрымаць дысцыпліны дэзерціруюць. другія страляюць сабе ў лоб. Але большасць памалу стаецца бандытамі — спецыялістамі разбою. Паводле слоў Ферэнца Жофкі, былога салдата гэтых войск, «спецыялісты» — інструктары вучаць там 124 спосабы забойства. У Форт-Брэгу меў месца такі, напрыклад, выпадак: салдаты Джордж Йорк і Джэймс Латан сталі дэзерцірамі, уцяклі. Яны правялі «на волі» адзін тыдзень часу і ўжо паспелі абрабаваць і забіць сем чалавек.

«Спецыяльных войскаў» часта ўжываюць супроць патрыятычных сіл у краінах Лацінскай Амерыкі. Асабліва небяспечнымі з'яўляюцца яны маладой Кубінскай Рэспубліцы. Большасць кубінскіх контррэвалюцыянераў абучаецца на базах і палігонах гэтых «спецыяльных войскаў».

(а-ся)

ГАВОРАЦЬ ФАТАГРАФІІ

1 УКЛАД БЕЛАРУСКАГА НАРОДА У РАЗГРОМ ФАШЫСЦКІХ ЗАХОПНІКАУ

Тры доўгія гады над Беларуссю вісела чорная ноч фашысцкай акупацыі. Усюды, дзе ступала нага гітлераўскіх варвараў, заставаліся развaліны і пажарышчы, апусцелыя гарады і вёскі, акрываўленая і залітая кроўю нявінных людзей зямля.

Ахвяры лагера смерці недалёка вёскі Азарычы Гомельскай вобласці.

СПРАВКА

О ЖЕРТВАХ НЕМЕЦКО-ФАШИСТСКИХ ЗЛОДЕЯНИЙ ПО БЕЛОРУССИИ

(По протоколам заседаний Чрезвычайной Государственной комиссии).

№№ пп	Области	Уничтожено всего мирного гражданского населения	Убито, замучено военнопленных	Угнано в немецкое рабство
1.	МИНСКАЯ	317.515	101.590	29.815
2.	МОГИЛЕВСКАЯ	71.602	59.134	21.436
3.	ВИТЕБСКАЯ	151.421	92.891	68.434
4.	ГОМЕЛЬСКАЯ	53.630	114.476	18.745
5.	БОБРУЙСКАЯ	82.194	54.013	15.275
6.	ПОЛОЦКАЯ	105.211	157.007	52.599
7.	ПОЛЕССКАЯ	37.981	3.120	23.047
8.	ГРОДНЕНСКАЯ	111.208	41.330	53.955
9.	БРЕСТСКАЯ	159.526	38.858	30.008
10.	БАРАНОВИЧСКАЯ	181.179	88.407	33.773
11.	ПИНСКАЯ	95.385	24.613	30.861
12.	МОЛОДЕЧНЕНСКАЯ	42.373	34.652	8.828
		1.409.225	810.091	377.776

Всего уничтожено гражданского мирного населения и военнопленных — 2.219.316 человек

УПОЛНОМОЧЕННЫЙ ЧРЕЗВЫЧАЙНОЙ ГОСУДАРСТВЕННОЙ КОМИССИИ - (подпись) ТАБЕЕВ.

21/XII-1945 г.
г.Минск

Копія даведкі аб ахвярах нямецка-фашысцкіх злачынстваў па Беларусі.

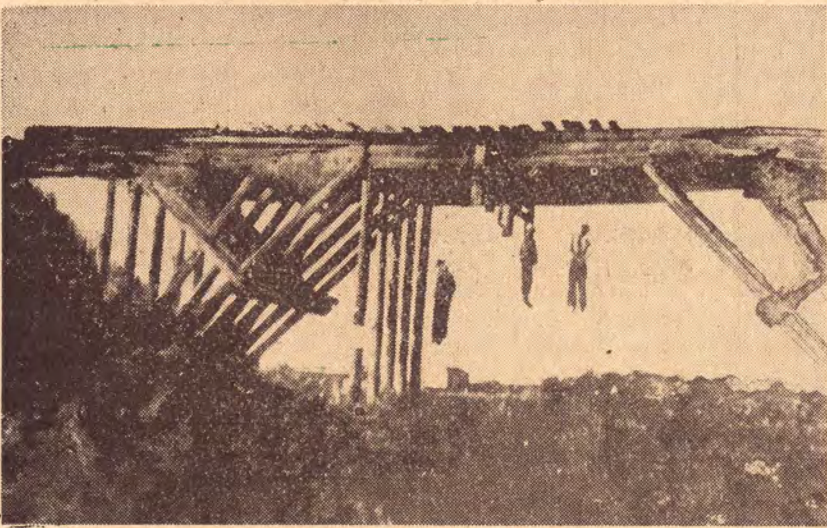
ЧОРНАЯ НОЧ

Так каты распраўляліся над жыхарамі Мінска.

Беларусы, расстраляныя гітлераўцамі ў канцлагеры гор. Барысава.

Беларусы павешаныя гітлераўцамі ў ваколіцы гор. Оршы (здымак узяты ў палоннага нямецкага салдата).

Ля трупа маці, замучанай фашыстамі.

Расстрэл беларусаў (здымак нямецкага салдата).

З АПАВЯДАННЯЎ СТАРОГА САБАКІ ТАРЗАНА

ЯК МЫ АРГАНІЗАВАЛІСЯ

Задумаў я, сябры, аднойчы сарганізаваць усю хатнюю жывёлу на нашым панадворку. Ці ж мы, падумаў я, горшыя за людзей? Сказана — зроблена. Вось мы і сабраліся ўсе ў апартаментах нашага парсюка «Перчыка», у хляве значыцца, на нараду.

Сябры! — пачаў я. Усе вы бачыце, што нашыя ўлады, гаспадар з гаспадыняй значыцца, робяць што толькі могуць, каб падняць свой, а разумеецца і наш, жыццёвы ўзровень. Мы ўсе, як свядомыя жыхары нашага панадворка, абавязаны памагаць ім у гэтым. А што мы робім? Паглядзіце самі. Мышэй, пацукоў развялося столькі, што жах. Не толькі ў кладоўку, але ў маю ўласную міску нават залазяць. А што робіць кот «Мурза»? Спіць, сябры, на ганку, або сёрбае малако з міскі. У найлепшым выпадку мурлыкае сабе нешта пад носам. Ці ж на тое яго выгадавалі? Ці ж на тое яго столькі часу вучылі? Тут «Мурза» ўскочыў на ногі, выгнуў хрыбет дугою і мяўкнуў на ўвесь голас: «Ты, — кажа, — Тарзан чаго да мяне прычапіўся? Тое, што я па прафесіі «мышалоў», не мае ніякага значэння. Па штату я лічуся нянькаю гаспадарскага ўнучка, Міхаські. Маім абавязкам спяваць яму калыханкі, каб заснуў хутчэй. А з гэтым я спраўляюся добра». Ты што, здурэў — гавару я. А хто ж мышэй лавіць будзе? «А мне якая справа, — кажа гэты наглец. — А ці ж кіраўнік нашае «Гасподы», — кажа, — цікавіцца сельскай гаспадаркай? А ён жа ж па прафесіі аграном і даўжэй за мяне вучыўся». Вось куды хітрэц загнуў. Справа бачыце ў тым, што наш Г.К.Х.Ж. (Грамадскі Калектыў Хатняй Жывёлы) арганізацыя маладая. Свайго вопыту мы яшчэ не маем і таму нам прыходзіцца асноўваць сваю работу на дасягненнях старэйшых сяброў — людзей значыцца. Загнуў нас хітры кот у тупік. Што ж рабіць засталося?

Прыйшлося нам, сябры, даверыць справу мышэй пеўню «Пеці». Яго дагэтуляшняй працаю, кукарэканнем значыцца, прыказалі заняцца мне. Штат стоража і маё месца ля буды заняла карова «Яргіня», а даваць малако забавязалі старога казла «Мітрафана». Адзін «Перчык» застаўся на старой пасадзе. Аднагалосна прынята рашэнне, што ён мае як найбольш есці, хутчэй сыцець і што тут многа гаварыць — рыхтавацца да пераробу на каўбасу. «Перчык», ведаеце, спачатку пачаў нават бунтавацца. «Вы што, — кажа, — здурэлі? Хочаце, каб я ўласную смерць прыспяшыў?» Тут голас узяў кот «Мурза». Ён у гэтакіх справах у нас найлепш асведомлены. Вядома! Усё каля вярхушкі, каля гаспадароў значыць, круціцца. «Ці ты «Перчык», — гаворыць ён, — ведаеш, якое шчасце на тваю долю выпала? Ці ты разумееш якая гэта чэсць дзеля агульнага дабра згінуць? Ты ж будзеш «героем» нашага панадворка. Табе ж абавязкова пасмяротна медаль прысвояць». Пачуўшы гэта «Яргіня» пакруціла рагатай галавою і зараўла са смеху. «Му-у-у, — кажа. — Зусім як у людзей у нас выходзіць. Замест таго, каб усім салідна за працу браць, усю адказнасць на аднаго «героя» скінулі. Дурня на медаль ловім». Да «Перчыка» гэта на шчасце ўжо не дайшло. Пачуўшы пра медаль, ён адразу ўсунуў лыч у карыта і самазадаволена зачаўкаў.

Ну і работа ў нас, браткі, пайшла!!

Певень, растапырыўшы крылы, за мышамі ганяецца. Рады старацца, аднак дагэтуль яшчэ ніводнай злавіць не змог. Я, падпарадкоўваючыся калектыву, сумленна стараюся кукарэкаць. Што б я аднак не рабіў, на плот нават бывае ўскочу і вочы па-птушынаму заплюшчваю, нічога ў мяне не выходзіць. Мест кукарэкаць — выю. І ўсё. А халера тая рагатая «Яргіня» замест таго, каб хату старажыць і старанна гаўкаць, усе кветкі ў гародчыку паабгрызала. З казла ж, самы ведаеце, колькі малака. Гэта аднак усё глупства. Галоўнае, што працуем мы сарганізавана. Зусім як людзі. Хоць часамі я, ведаеце, пачынаю сумнявацца. А мо' сапраўды гэтая арганізацыя працы павінна быць на іншых прынцыпах асновава? Адзін «Перчык» чуецца як рыба ў вадзе. Сыцее і сыцее — пад нож дазравае. Праўду кажучы, я яго нават шкадую. Глянуўшы на яго, проста дзіву даешся, дзеля чаго ж людзі гэтак да «карыта» пруцца.

Вррр гаў-гаў-гаў!

ЮРКА ГЕНІЮШ

Сяўба і догляд ільну

Добры ўраджай ільну залежыць ад правільнай сяўбы і ў адпаведным часе, а таксама ад адпаведнага ільнянога насення.

Практыка замежных і нашых плантатараў ільну паказвае, што лепшыя ўраджаі пры ранняй сяўбе. Ранняя сяўба спрыяе добрай валакністасці ільну і вырастае буйнае насенне. Ясна, што ў выпадку ранняй сяўбы лён мае больш магчымасцей выкарыстаць зімовыя запасы вільгаці. Позняя сяўба скарачае перыяд росту і даспявання, даводзіць да горшага ўраджаю. Позна сеяны лён моцна вылягае ў час дажджлівага лета і вельмі нетрывалы ў час сушы. У ім тады мізэрнае валакно і крохкае сцябло. Нападаюць на яго ўсялякія шкоднікі і хваробы (іржа, мошка).

Некаторыя сеюць лён у месяцы чэрвені або нават у першыя дні ліпеня. Праўду кажучы, лён трэба сеяць не пазней, як у першыя дні месяца мая — нават калі і позняя вясна. Сеем тады, калі зямля награваецца да тэмпературы 8 градусаў, больш-менш у палавіне сяўбы яравых.

Гаспадар, які кантрактуе лён, атрымоўвае насенне праверанае ў станцыі ацэнкі насенняў, адпаведнага гатунку і запраўленае хімікатамі для перамагання ўсялякіх хвароб. Гушчыню пасеву акрэслівае кантрактацыйны дагавор на сяўбу і дастаўку ільняной саломы. Паводле гэтага дагавору трэба высеяць 140 кілаграмаў насення на адзін гектар. Глыбіня пасеву не большая 2 да 3 см — 2 см на цяжкіх глебах і 3 см на лёгкіх. Прытым неабходна ведаць, што лён любіць цвярдзейшую зямлю і лёгкае прыкрыццё. Калі бачым, што глеба рыхлая, трэба спачатку пусціць вал, а потым сеяць лён і баранаваць.

Сеем толькі сеялкай і роўнымі радкамі, адлегласць паміж імі 8—12 см. Гэта гарантуе раўнамернае размяшчэнне насенняў на аднолькавай глыбіні і рэгулярны ўзыход, потым даспяванне.

Перш чым сеяць, трэба праверыць, ці сеялка правільна ўстаноўленая. Для пэўнасці можна правесці, так званую, колавую пробу. Як гэта робіцца, ведаюць аграномы і кіраўнікі сельскагаспадарчых гурткоў, таму не будзем тут апісваць гэтай пробы з увагі на яе складанасць. Дзякуючы колавай пробе можам дакладна рэгуляваць сеялку, каб высеяць, як кажуць: ні замала, ні замнога.

* ✲ *

Цяпер трэба расказаць аб доглядзе ільну. Вельмі небяспечна, калі глеба закарузне перад узыходам ільну, бо тады маладыя парасткі не маюць магчымасці прабіцца наверх, пазбаўлены яны свежага паветра і хутка высыхаюць. Знішчыць закарузласць можам, так званым, калючым валам або лёгкай бараною. Аднак, калі пачынаецца ўзыход ільну баранаваць яго нельга ў ніякім выпадку. Баранаваць можам пасля ўзыходу ільну, але не раней чым праз 3—4 дні. Прытым робім гэта ў другой палове дня, калі раслінкі ёсць завялыя і ўзмоцніць іх вячэрняя раса. Закарузласць недапускае да глебы свежае паветра, карэнні ільну пачынаюць гніцці.

Асцярожнае баранаванне ўзыходу ільну не прычыніне вялікіх страт, раслінкі хутчэй і буйней развіваюцца.

У выпадку, калі лён атакуюць шкоднікі або наносяць яму страты моцныя прымаразкі, трэба даць азотавае ўгнаенне, напрыклад, салетру 50 кілаграмаў на адзін гектар.

Падымаць лён, які ўжо вылег, не мае практычнага значэння. Калі лён вылег перад квітненнем, найчасцей падымаецца сам, а калі вылег пасля квітнення — трэба яго вырваць, бо пачне гніцці.

Найбольшыя страты наносіць, так званая, ільняная блыха, асабліва пасля ўзыходу ільну і яго росту.

Добрым спосабам супроць гэтага шкодніка з'яўляецца ранняя сяўба ільну, бо паяўляецца блыха масава толькі тады, калі ўжо ўсталёўваецца вясна і пачынаюцца цёплыя дні і ночы — у другой палове мая. Другі спосаб барацьбы са шкоднікамі — гэта апыльванне плантацыі ільну «азатоксам» 13—20 кілаграмаў на адзін гектар. У выпадку, калі пасля апылення пападаў дождж, трэба паўтарыць апыленне ільну.

Лён мае і свае хваробы — іржа, фузарыёза і інш.

У барацьбе са ўсялякімі шкоднікамі і хваробамі аднак найбольшае значэнне мае выбар адпаведнай глебы, адпаведны догляд і ўгнаенне ільну, адпаведны яго гатунак і асабліва важная тут ранняя сяўба ільну.

Станіслаў ФАЛЬТЫН — старшы інспектар Польскага аб'яднання плантатараў валакністых раслін у Беластоку.

У ЦЕНЮ БЕЛЬСКА

У Праневічах з Артэмюковага панадворка відаць перыферыі Бельска, адсюль да горада некалькі кіламетраў. Блізкасць павятовай метраполіі адчуваецца па руху на вуліцы, бо праз Праневічы праходзіць свежабрукаваная беластоцкая шаша. Галас матораў і пыл з-пад апонаў праціскаецца ўсімі шчылінамі ў хаты, франтовыя вокны адчыняюць гаспадыні толькі тады, калі трэба іх памыць... Шаша ў вёсцы яшчэ не асфальтаваная.

Сусед ідзе з аглядкаю на другі бок да суседа, а жывёлу зусім забаронена ганяць вуліцаю.

Шчыра кажучы, гэта дробныя і хіба мала істотныя прыкрасці, да якіх тут прызвычаіліся і перастаюць нават заўважаць іх. Суседства вёскі з горадам больш прыемнае чым прыкрае, мае яно надта многа плюсаў, перад усім, у быце праневічаўскіх людзей. У шматлікіх сем'ях па адным, двух, трох працуе ў Бельску — у Рашарні, БПБ, адміністрацыі, малачарні. Зарабляюць грошы, чуюцца як бы жывуць яны не ў вёсцы, але на далёкай вуліцы: увечары едуць альбо проста ідуць у кіно ці на імпрэзу, забаву... Калісьці павятовы прадстаўнік гаварыў, што варта і патрэбна будзе ўстанавіць да Праневіч аўтобусную лінію гарадской камунікацыі. Аднак Бельск не мае яшчэ гарадской камунікацыі і Праневічы мусілі задаволіцца тым, што сюдою праязджае шаснаццаць аўтобусаў ПКС — не лічачы аказійных машын. Хто мае многа часу, едзе ў Бельск прадаваць сыры, яйкі, смятану. Прадаваць смятану лепей аплачваецца чым масла, але гэта не значыць, што да смятаны даліваюць паранага малака. Не, не даліваюць... Робяць так нібы толькі ў Плюцічах; плюцічане страблеўскім поездам возяць прадаваць смятану ў Беласток, у вялікі горад, дзе ніхто толкам не знаецца на смятане. Праневічам бліжэй і зручней ездзіць у Бельск, а Бельск не Беласток, на смятане знаецца...

Здавалася б, неабходная кожнай вёсцы справа арганізацыі сельскагаспадарчага гуртка ў Праневічах ніяк не можа рушыць з месца. Кажуць, нашто гурток, калі тут амаль кожны гаспадар мае патрэбныя сеялкі, касілкі, жняяркі, малацілкі і другія машыны — як не свае дык на супołку купленыя. Толькі трактара ніхто не мае! І гэта, бадай, адзіны аргумент, каб сарганізаваць сельскагаспадарчы гурток. Солтыс Міхась Кужаль слушна лічыць, што трактарам лягчэй і хутчэй (і танней) было б культываваць поле чымсьці забівацца з коньмі ад ранку да вечара.

Аднак жа гэты аргумент з трактарам наўрад ці дапаможа ў сарганізаванні сельскагаспадарчага гуртка ў Праневічах. Усё вельмі падобнае да другой справы звязанай з будовай святліцы. Быў аргумент — патрэбна святліца, бо няма куды збірацца на сходы! На трактар ёсць грошы ў вясковым фондзе ФРР, а на будову святліцы назвозілі гару пяску і складаліся па 100 злотых.

Каб думаць аб пакупцы трактара, трэба перш за ўсё сарганізаваць сельскагаспадарчы гурток. Наконт таго раз заікнуўся аграном, людзі памаўчалі — з павета не прыязджалі нагаварваць. Прасілі свайго праневічаўскага земляка Мікалая Мінкевіча, які працуе ў павятовым аб'яднанні сельскагаспадарчых гурткоў, прасілі, але не ўпрасілі. Не ўдалося. Сакратар мясцовай партыйнай арганізацыі Васіль Карыцкі тлумачыць няўдачу тым, што гаспадары не маюць ані ахвоты, ані часу для грамадскай дзейнасці: лягчэй завербаваць членаў да гуртка, чым угаварыць каго - небудзь, каб стаў прэзэсам гуртка, вядома, бясплатным прэзэсам. У Праневічах пад Бельскам час — гэта грошы. Нікому не хочацца траціць час задарма ды яшчэ на карысць суседзяў... на карысць карыслівых членаў.

Зрэшты, Праневічы не прычыняюць клопатаў уладам: добра ўтрымоўваюць прадукцыйнасць гаспадарак, хутка павышаюць іх таваровасць і масава кантрактуюць лён, цукровыя буракі. Улады, здаецца, задаволеныя Праневічамі і без сельскагаспадарчага гуртка... Найважнейшая прадукцыя, прадукцыя і прадукцыя!

Але ўлады востра аднесліся да планаў будовы святліцы — з пустакоў, брыдкай. Непрыемна мець такую святліцу пры беластоцкай шашы, святліцу без належнай прэзентацыі...

Гурток не святліца — у вочы не коле, а яшчэ ў заможных Праневічах!?

(СЯ)

Нашы аўтары

Уладзімір Караткевіч

Аўтабіяграфічная даведка

Я нарадзіўся 26 лістапада 1930 года ў горадзе Орша ў сям'і служачага. У вайну жыў у эвакуацыі на Урале і ў Арэнбургу. Пасля вызвалення Кіева пераехаў з маці туды (Беларусь яшчэ была акупаваная), а потым, з вызваленнем Оршы, на Радзіму. Скончыў у 1949 годзе школу, у 1954 годзе універсітэт. Пасля універсітэта два гады працаваў вясковым настаўнікам на Кіеўшчыне і два гады — у Оршы. Скончыў пасля гэтага Вышэйшыя літаратурныя і Вышэйшыя сцэнарныя курсы. З 1962 года — прафесіянальны літаратар.

Першы верш надрукаваны ў «Полымі» ў 1955 годзе. У саюз мяне прынялі ў 1957 г. Вышлі ў свет дзве кнігі вершаў: «Матчына душа», «Вячэрнія ветразі» і кніга прозы «Блакіт і золата дня». Акрамя гэтага надрукаваў яшчэ шмат вершаў і апавяданняў, раман «Нельга забыць»: («Леаніды не вернуцца да зямлі») у часопісе «Полымя» і аповесць «Дзікае апавяданне караля Стаха» ў часопісе «Маладосць» за мінулы год.

У гэтым годзе «Полымя» пачало друкаваць мой раман аб паўстанні 1863—64 гг. «Каласы над сярпом тваім». Хацелася б, каб ён спадабаўся чытачам.

Жадаю чытачам «Нівы» вялікіх поспехаў у працы і асабістым жыцці. Хай і надалей шануюць, любяць сваю газету, падтрымліваюць яе.

УЛ. КАРАТКЕВІЧ

Ул. Караткевіч вялікі аматар прыроды. На здымку бачым яго, як у Мінску гуляе са сваім мядзведзем.

ЧАС РАС

(Працяг са стар. 1)

не дапамога дзяржавы, шмат жывёлы прышлося б пусціць пад нож. Прыслалі нам авёс, ячмень, пшаніцу і крыху вотруб'я. Мусім гэта дзяліць, каб атрымалі найбольш патрабуючыя. Але выбачайце, адышлі мы ад вашага пытання.

Рада на сваіх рабочых сесіях, між іншым, разглядала праблемы: развіцця сельскай гаспадаркі і сельгасгурткоў, асветы і культуры, камунальнай і жыллёвай гаспадаркі, пабудовы дарог і мастоў, супрацьпажарніцкай аховы, развіцця гандлю і паслуг, службы здароўя; рада ўстанаўляла доўгатэрміновыя і бягучыя гаспадарчыя планы і бюджэты, ацэньвала дзейнасць сваіх камісій. Найбольш часу занялі нам справы сельскай гаспадаркі.

— Вось цікава, на колькі палепшылася жыццё сялянам вашай грамады?

— Цяжка знайсці адпаведную мерку, каб дакладна гэта змерыць. Рыхтуючы матэрыялы на апошнюю сесію нашай рады мы падлічылі, што ў 1961 годзе гандлёвыя ўс-

Нядобры спакой

На апошняй сесіі Навабераэоўскай грамадскай рады зачытана даклад аб дзейнасці рады цяперашняй кадэнцыі. Радныя выслухалі такія словы:

...«У перадвыбарчай дыскусіі цяперашняй кадэнцыі напэўна многа гаварылася аб кірунках развіцця кожнай вёскі, аб выкананні заданняў у пяцігадовым плане на 1961—65 гады. Аднак жа на сённяшняй сесіі рэалізацыю тамтых прапановаў і пастулатаў не можна канкрэтна ўдакладніць, як яны былі ўладжаныя, бо ў цяперашняй кадэнцыі адбыліся змены ў складзе ГРН як і грамадскага бюро, а найгорш гэта тое, што няма дакументаў з перадвыбарчай кампаніі»...

Такія словы мала каго здзівілі. Радныя слухалі далей дакладчыка, які гаварыў аб працы прэзідыума грамадскай рады, яго пасяджэннях:

...«Пасяджэнні гэтыя не заўсёды адбываліся згодна з планам работы, шмат пасяджэнняў увогуле не адбылося па той прычыне, што мала хто прыходзіў, бо члены Прэзідыума несістэматычна з'яўляліся на пасяджэнні»...

І гэтыя словы таксама мала каго здзівілі.

Спакой многіх навабераэоўскіх радных робіцца зразумелым, калі даведваемся, што створаныя імі розныя камісіі фактычна не праяўлялі актыўнасці. Толькі фінансава - бюджэтная камісія працавала даволі актыўна, бо займалася яна падатковымі ільготамі і другімі належнасцямі гаспадароў.

Значная колькасць радных засталася ўбаку ад актуальных праблем і спраў, проста сядзелі на беразе рэчкі жыцця.

Жыццё не стаіць на месцы. Навабераэоўскую аколіцу пераўтворана ў раён канцэнтрацыі сельскагаспадарчай тэхнікі. Мясцовыя сельскагаспадарчыя гурткі атрымалі права першынства ў набыванні патрэбных машын. Працуе тут ужо 11 трактараў разам з камплектамі прычапных машын. Да 1970 года будзе 24 трактары з камплектамі прычапных машын — адзін трактар на 100 гектараў зямлі.

Гаспадары пачалі больш сеяць пшаніцы, ячменю. У параўнанні да 1963 года ёсць на 120 штук больш свіней, штогод меншае лічба коней — гэтых дармаедаў сельскіх гаспадарак.

За адзін мінулы год удзел гаспадароў у чынах ацэнена на 700 тысяч злотых. Адноўлена брук да вёсак Койлы і Навакорніна, будавана дарогі да Трывежы і Шастакова. Вялікую долю бясплатнай працы далі навабераэоўскія людзі ў час будовы прыгожай крамы і малачарскага пункта.

Цікава зазначыць, што ў надоях малака гаспадары навабераэоўскай аколіцы займаюць ужо першае месца ў Гайнаўскім павеце.

Як бачым, ёсць змены на лепшае, як кажуць, ёсць чым пахваліцца і то не абы чым! Але вынікі былі б яшчэ лепшымі, калі б **усе** радныя грамадскай рады былі актыўнымі дзеячамі ў сваіх асяроддзях.

Патрэбна ўсур'ёз заняцца прычынамі памяншэння пагалоўя кароў, прааналізаваць спосабы папулярызацыі сочных кармавых культур і магчымасці будовы сіласных ям. Гэта першарадная праблема, якой нельга абмінуць, калі хочам зрабіць крок наперад у развіцці жывёлагадоўлі. Ад пэўнага часу неяк павісла на валаску справа рамонту агранамоўкі і школы, а таксама справа арганізацыі спулдзельні здароўя — першай на Гайнаўшчыне. Ёсць пакуль усяго каля 200 членаў будучай спулдзельні, патрэбна 300. СФОС абяцае крэдыты, Гайнаўскі ПЗГС абяцае памагаць колькі зможа (і схоча). Стараюцца, як толькі могуць і некаторыя радныя — рэшта радных маўчыць, прыглядаецца альбо ўвогуле не прыглядаецца да ўсяго таго. Ініцыятыва сарганізаваць спулдзельню здароўя добрая і карысная, нельга змарнаваць яе так, як сталася гэта з будовай святліцы, на якую сабрана 30 тыс. зл. і... канцы ў ваду. А грамадская бібліятэка ціснецца ў гаспадарскай хаце з уваходам праз кухню...

На ўсялякія беды і турботы адзін ратунак: дружна брацца за справу ўсім разам!

(СЯ)

ПЛАТЫ

тановы купілі ад сялян нашай грамады столькі тавараў, што іх вартасць складае суму 10 мільёнаў злотых. **Чатыры гады пазней, гэта значыць у 1964 годзе** (а гэты год як ведаеце, быў неўраджайны!) **сяляне нашай грамады прадалі ўжо тавараў на амаль 14 з палавінай мільёнаў злотых.** Калі дакладна разгрызці гэтыя два лікі, выходзіць, што нашыя сяляне шмат пабагацелі.

— Скажам, што вы надалей засланяецеся гаспадаром Сідраўскай грамады. Чым тады заняліся б у першую чаргу?

Неадкладных спраў у нас многа. Перш за ўсё трэба навучыць сялян карыстацца хімікатамі пры знішчэнні пустазелля на палях і дарогах. Нашыя гаспадары адносяцца да гэтага, як гадоў таму пяць да штучных угнаенняў. Трэба праводзіць меліярацыю лугоў, штосьці рабіць з пакінутымі і занядбанымі гаспадаркамі, а гэтага «дабра» ў нас звыш 700 гектараў; далей будаваць дарогі і заахвочваць сялян да працы грамадскім чынам, павялічваць машынатрактарны парк гурткоў, абапіраючыся перш за ўсё на капітал дзяржаўнага фонду развіцця сельскай гаспадаркі. Гэта, паводле мяне, асноўныя...

Паўторна загрымеў тэлефон.

— Добра, ужо іду, — сказаў старшыня і адлажыўшы трубку, упрашальна паглядзеў на мяне.

— Разумею і даўжэй не затрымоўваю. Шчыра дзякую за гутарку і жадаю поспехаў у выбарах.

Гутарыў **В. РУДЧЫК**
Фота аўтара

АВАНС ПАВЯТОВАЙ ВЁСКІ

Аванс — значыць паднясенне кагосьці, ці чагосьці да вышэйшай рангі. У народнай Польшчы — аванс не навіна. Авансавала мноства людзей, авансавалі цэлыя гарады і вёскі. З гэтых апошніх найбольш хіба авансавала былая вёска Дуброва. Бо ў вёсцы Дуброве ў 1956 годзе паўстала Павятовая рада нарадовая, і такім чынам вёска гэтая сталася цэнтрам павета — сядзібай павятовых улад. Да 7 студзеня 1965 года была гэта адзіная ў краіне «павятовая вёска». 1 студзеня Дуброва атрымала гарадскія правы і пачала лічыцца горадам. Штоправда жыхары Дубровы тлумачаць, што іх асада яшчэ ў XVIII стагоддзі лічылася горадам. У выніку аднак ваенных дзеянняў II сусветнай вайны Дуброва была цалкам знішчана і сталася звычайнай вёскай, якая нічым асаблівым не адрознівалася ад іншых суседніх вёсак. У 1945 годзе асада налічвала 565 жыхароў, а ў 1956 годзе — 763. У гэтым годзе, як мы ўжо сказалі, Дуброва стаецца цэнтрам Дуброўскага павета. Лік жыхароў асады хутка ўзрастае. У 1958 годзе налічвае яна ўжо 1550 асоб. Дуброва хутка пачынае разбудоўвацца. У рамах дзяржаўнага будаўніцтва паўстае тут 6 вялікіх гмахаў, апрача таго ў гадах 1960—1964 пабудавана 32 будынкі індывідуальнымі сродкамі гаспадароў.

Зараз у Дуброве існуе 15 рознага тыпу крамаў пачатковая і сярэдняя школа, а таксама сярэдняя школа для дарослых, існуе рэстаран, кавярня, Прадпрыемства радыётэхнічных і тэлевізійных паслуг і 17 пунктаў усялякіх іншых паслуг. На кожным кроку відаць тут яшчэ сужыццё нядаўняга мінулага, калі Дуброва была звычайнай вёскай і цяперашняга — калі Дуброва з'яўляецца павятовым горадам. Сведчыць аб гэтым могуць змешчаныя побач здымкі з Дубровы. (п)

На кожным кроку сустракаюцца з сабою: мінулае Дубровы — вёскі і сучаснае Дубровы — горада.

У Дуброве пакуль што толькі адзін масток праз рэчку. Гэта, як на павятовы горад, замала. І таму ў выпадку неабходнасці адны перапраўляюцца праз рэчку вось так, як бачыце. Небяспечна!

У кожны аўторак адбываецца на дуброўскім рынку ярмарка. Можна тут прадаць і купіць тое-сёе.

Але затое ў цэнтры горада нават вясною суха і прыгожа.

Фальклор

КАНАПЕЛЬКА

Тонка, велька канапелька,
Ой віно, да віно зелено!
Ешчэ танчэйша красна паненка,
Ой віно, да віно зелено!
Як на моры валнс біла,
Ой віно, да віно зелено!
Млода панна хусця мыла,
Ой віно, да віно зелено!
Хусця мыла, бель беліла,
Ой віно, да віно зелено!
Злоты персцян з рук зраніла,
Ой віно, да віно зелено!
Шчука-рыба уташчыла,
Ой віно, да віно зелено!
Ідзе панна край беражка,
Ой віно, да віно зелено!
Сустракае трох малойцаў,
Ой віно, да віно зелено!
Трох малойцаў рыбалоўцаў,
Ой віно, да віно зелено!
Эй вы, хлопцы, рыбалоўцы,
Ой віно, да віно зелено!
Вы закіньце шолкаў невад,
Ой віно, да віно зелено!
Вы спаймайце шчуку-рыбу,
Ой віно, да віно зелено!
Вы спаймайце, расплатайце,
Ой віно, да віно зелено!
Злоты персцян вы дастаньце,
Ой віно, да віно зелено!
Што ж ты, панна, за дар, дасі?
Ой віно, да віно зелено!
А аднаму талярамі,
Ой віно, да віно зелено!
А другому сто рублямі,
Ой віно, да віно зелено!
А трэйцяму сама млода,
Ой віно, да віно зелено!
Сама млода, як ягода,
Ой віно, да віно зелено!
Як ягодка баравая,
Ой віно, да віно зелено!
Як вішанька садавая,
Ой віно, да віно зелено!
Скрозь садочак чырванела,
Ой віно, да віно зелено!
Жэбысь панна шчэнсця мела,
Ой віно, да віно зелено!
У гэту вёску замуж вышла,
Ой віно, да віно зелено!
Бочку піва прыкаціла,
Ой віно, да віно зелено!
Нас малойцаў угасціла,
Ой віно, да віно зелено!
Копу яек на паўміску,
Ой віно, да віно зелено!
Каўбасою абкруціўшы,
Ой віно, да віно зелено!
Белым сырам прылажыўшы,
Ой віно, да віно зелено!
Божым дарам завяршыўшы,
Ой віно, да віно зелено!

Далей складаліся пажаданні дамаўнікам «шчасліва свята святкаваць, а панні сапраўды выйсці замуж» і г.д.

Запісаў **Кастусь Пятэльскі**
Крушыняны, Сакольскі павет

ПЛЕНУМ

11 красавіка адбыўся пленум Павятовага праўлення Саюза сялянскай моладзі (ЗМВ) у Гайнаўцы. На парадку дня стаяла падсумаванне справаздачна-выбарчай акцыі ў гуртках ЗМВ, а таксама ўдзел арганізацыі ў выбарах у Сейм і рады нарадовыя.

У перыяд справаздачна - выбарчай акцыі ў Гайнаўскім павеце паўстала 3 новыя гурткі ЗМВ і арганізацыя павялічылася на звыш 180 новых членаў. На асаблівую ўвагу заслугоўвае ўдзел настаўнікаў у працы Гайнаўскага ЗМВ. Аж 17 настаўнікаў з'яўляецца старшынямі гурткоў, многія іншыя дапамагаюць гурткам у іх працы.

У сувязі з выбарамі ў Сейм і рады нарадовыя праўленне Гайнаўскага ЗМВ прадбачвае сустрэчы кандыдатаў у рады з членамі ЗМВ, шырэйшы чым дагэтуль удзел моладзі ў перадвыбарчых сходах, дапільнаванне, каб члены ЗМВ знайшліся на спісках Фронту адзінства народу і агітацыя за галасаваннем на гэтых кандыдатаў. (п)

ГРАДОЧНА

За 20-гадовы перыяд народнай улады вёскі Гайнаўшчыны поўнасцю змянілі сваё аблічча. Вось, напрыклад, Градочна, якая знаходзіцца ў грамадзе Клейнікі. У мінулым людзі жылі вельмі бедна, таму што зямля там неўраджайная, а сенажаці падмоклыя, забагненыя. Накасіць там можна было з аднаго гектара 7—9 цэнтнераў сена. Мясцовае насельніцтва, шукаючы дадатковай крыніцы даходу, саматужным спосабам пляло «кельні» (драпкі) да жалезных вазоў. З прадукцыі кельняў Градочна была вядомая ва ўсёй аколіцы і жыхароў яе называлі кельняплёты. Традыцыя іх вырабу ўжо занікае, паколькі балоны выціснулі жалезныя вазы. Навокал вёскі былі багны і даезд да яе, асабліва на прадвесні і ў дажджлівую восень, быў амаль немагчымы. Да суседняй асады Нарва трэба было ехаць акружнай дарогай праз Качалы і Янова. Сена з багністых сенажацяў выносілі на насілках, часта па 700 метраў адлегласці. Існавала нават легенда, што ў гэтых багнах д'ябал страшыць, і што кожнага праезжага вечарам або ўначы абавязкова ён змыліць з дарогі, [illegible]біць так, каб чалавек заблудзіўся.

А як справа выглядае сёння? Паспяхова развіваецца сельскагаспадарчы гурток. На зменіяраваных сенажацях, якія даюць па 50 і больш цэнтнераў сена з гектара, косіць 9 конных касілак. Вуліца брукаваная, а даезд да вёскі добры, напалавіну скарочаны. Дзякуючы дапамозе дзяржавы праз заραслі і багны праведзена шаша - жвіроўка з Градочнай да Нарвы. Без ніякай дапамогі ўлад жыхары вёскі самі пабудавалі злеўню малака, да якой нават у зімовыя марозныя месяцы прыносяць гаспадары больш як 1000 літраў малака. І калі зважыць тое, што ў вёсцы толькі 30 гаспадароў, дык гэта вельмі многа малака прадаецца дзяржаве. Значыць меліярацыя і загаспадараванне сенажацяў прычыніліся да развіцця буйнай рагатай жывёлы. Апрача таго паасобныя сяляне рыхтуюць высакаякасную пашу ў сіласах, якіх у Градочнай налічваецца 14. На сельскагаспадарчую культуру вялікі ўплыў мае і тое, што гаспадары цікавяцца ведамі агратэхнікі і сарганізавалі двухгадовы лектарскі пункт сельскагаспадарчай адукацыі. Людзі ў вёсцы жывуць заможна і культурна. Градочна ўжо не «адрэзана» ад шырокага свету. Зніклі багны, і зараз ужо не страшыць там д'ябал.

ВІТАЛІС НАЗАРУК
Гайнаўка

Навіны экрану

«ПАЦУК АМЕРЫКІ»

Польскі загаловак «Szczur Ameryki». Гэта фільм французска-італьянскай прадукцыі.

Аб чым расказвае?

Малады хлопец Чарльс дэмабілізаваны пасля ІІ-гой вайны, едзе ў Паўднёвую Амерыку шукаць сваіх бацькоў. Нікога не знаходзіць. І грошы, якія меў, таксама канчаюцца. У банку мяняе апошнія. Маладая касірша Марыся памыляецца і выдае яму большую суму, чым належыцца, за што выкідаюць яе з працы. Між Марысяй і Чарльсам родзіцца каханне. Каб здабыць грошы, Чарльс перавозіць зброю партызанам у горы. Паліцыя трапляе на яго след. Тады Чарльс уцякае з Марысяй у другі кут Амерыкі. Тут зноў крадзе і трапляе ў турму. Марыся атрымоўвае працу ў бары. Чарльс з зайздрасці насылае свайго сябра, каб забіў уласніка бара. Сам думае толькі аб вяртанні з Марысяй у Францыю. Марыся аднак думае, што яна з'яўляецца прычынай няшчасцяў Чарльса і ўцякае ад яго. Выпадкова трапляюцца Чарльсу вялікія грошы. І Марыся знаходзіцца. Цяпер могуць спакойна выехаць у Францыю.

Глядач

РАК - ХВАРОБА ДЗІЎНАЯ

Рак належыць да хваробы, якой не ўмеем адхіляць (бо не ведаем дакладна як яна заводзіцца) і не ўмеем добра лячыць.

Вядома аднак многа прычын другарадных, якія ідуць неяк у пары з ракам.

Цікавая рэч, што развіццё рака звязана з даўжынёй жыцця. Чым больш жыве жывёла (доследы такія вяліся на жывёлах), тым памалей развіваецца рак. І так, у мышы хопіць для гэтага 2 месяцы, а ў малпы — 10 год.

Рак найчасцей спатыкаецца ў людзей старэйшых. Чаму? Бо старасць аслабляе пэўныя далікатныя органы, якія не маюць даволі сіл, каб біцца з бактэрыяй.

Ага, рэч аб бактэрыях. Многія вучоныя лічаць, што рак — хвароба вірусная (але не заразная). Яны кажуць, што вірусы рака могуць знаходзіцца ў арганізме чалавека ўсё жыццё. Але прыходзіць момант, калі нейкая частка аслабляецца і вірусы тады яе атакуюць. Усё гэта аднак толькі гіпатэзы. Таму важна ведаць другарадныя знешнія прычыны хваробы.

Цікава, што гэтыя другарадныя прычыны бываюць розныя ў розных краінах і залежыць ад таго, дзе і як людзі жывуць, што ядуць.

У СССР найчасцей выступае рак жалудка, у жанчын — рак маткі. У Заходняй Еўропе і ЗША рак лёгкіх, а гэта звязана з забруджаным паветрам прамысловых гарадоў і шырокае курэнне. Заходнія статыстыкі падаюць, што чалавек, які курыць 2 пачкі папяросаў у дзень у 50 разоў хутчэй захварэе, чым той, які курыць 10 папяросаў у дзень.

У раку жалудка ролю іграе правільная рэгулярная ежа. Нельга есці гарачага, ні піць часта алкаголю. У ЗША у апошні час зменшылася колькасць рака жалудка. Ці не звязана гэта з прывычкай піць у час абеда ваду з ільдом? Часты рак глоткі ў Індыі звязаны з вострай з перцам ядой і беднымі ў мінеральныя сокі блюдамі. Гарачае шкоднае. Цікава тут, што напрыклад у Казахстане, дзе любяць есці вострую ежу — шашлык і піць гарачы чай, часта выступае рак рота.

Рак пячэні — вельмі часты ў Афрыцы. Прычына — бедная ежа і заразкі, якія тут у цёплым паветры добра вядуцца.

Як з гэтага відаць, правільны рэжым жыцця мае вялікае значэнне пры раку. Рак зрэшты ніколі не з'яўляецца ў здаровым целе. Ён спутнік іншым хваробам, якія праціраюць дарогу раку. Таму важна лячыць гэтыя хваробы, каб не дапусціць да рака.

(а-вл)

Мядзведзевы дзеці

Дзеці палярнага мядзведзя любяць гуляць са снегам. Яны найбольш любяць качаць кулі са снегу і шпурляць імі адзін у аднаго.

СОНЕЧНЫ ГАДЗІННІК

Осла — сталіца Нарвегіі. У горадзе знаходзіцца парк, які славіцца з дзвюх прычын: стаіць тут слаўны сонечны гадзіннік і сабраны скульптуры вядомага мастака Вігеланда.

На здымку: на першым плане сонечны гадзіннік

Горад—казка

Мексіка — назва 6-мільённай сталіцы Аб'яднаных Штатаў Мексікі (Амерыка). Дзяржава займае 1478 кв. км і распаложана на дне даўнейшага салёнага возера. Горад залажылі Азтэкі ў 1299 г. на ўзвышшы 2309 м над узроўнем мора. Мексіка — горад займае 8 месца ў свеце па сваёй велічыні і з'яўляецца найпрыгажэйшым горадам свету.

На здымку: гмах цэнтральнага мексіканскага інстытуту грамадскіх страхаванняў. Грамадская апека была ўведзена ў Мексіцы ў 1943 г. і мае характар агульнанародны.

Мала, але цікава

Як дзе

Японцы, незалежна ад таго, калі нарадзіліся, дзень нараджэння спраўляюць у Новы год і ад гэтай даты лічацца старэй на год. Дзіцяці, якое нарадзілася, напрыклад, 30 снежня, 1 студзеня ўжо адзін год.

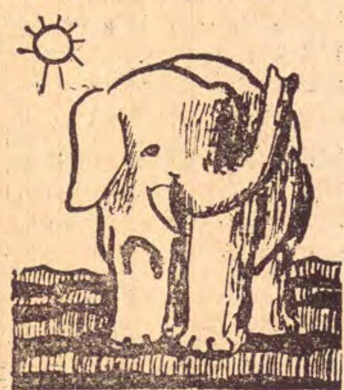
Найкарацейшая мова

Адзін дацкі мовазнаўца кажа, што можа быць створана мова, якая б мела 216 склонаў. А ёсць ужо на свеце мова ў раёне Каўказа, якая мае 52 склоны.

Слабы слон

Слон слабейшы ад чалавека. Чалавек чалавека падыме, а слон слана не можа. Слон шмат сілы траціць на тое, каб самому ўтрымацца на нагах.

У слана няма жоўці, мо' таму мае ён так дабрадушны характар.

Васіль Ардамацкі «Я 11-17»

— Схавайце мяне! — папрасіў Дзяменцяў, калі стары адчыніў дзверы. — Мне больш ад вас нічога не трэба. Толькі схавайце і дапамажыце зрабіць перавязку.

Назіральнік музея памаўчаў, потым узяў са стала свечку:

— Ідзем.

Выявілася, што з прыбудоўкі быў праход у музей. Назіральнік правёў Дзяменцява ў падвал - сховішча.

— Сюды ніхто не прыдзе?

— Не. Музей закрыты... з вашай дапамогай... — Старычок ледзь прыкметна ўсміхнуўся.

*

Дзяменцяў згубіў лік дням і начам. Аб тым, што наступіла Першае мая, яму паведаміў назіральнік музея.

— Я слухаў Лондан, — ціха сказаў стары. — Яны сказалі, што Берлін паў.

Дзяменцяў верыў і не верыў таму, што пачуў, па твары яго цяклі слёзы.

Усе дні хваробы Дзяменцяў цяжка перажываў ад свядомасці, што ён бяздзейнічае; амаль кожную ноч яму бачылася начное мора, у якім бясшумна рухаліся, хутка знікаючы, чорныя сілуэты транспартаў.

75

А цяпер Дзяменцяў ведаў: Берлін капітуліраваў. У гэтым ёсць і яго заслуга.

*

8 мая 1945 года загнаныя ў мяшок гітлераўскія войскі капітуліравалі.

У ноч на 10 мая савецкія войскі ўступілі ў горад Н.

З першымі часцямі мотапяхоты ў горад прыехалі палкоўнік Доўгалеў і яго людзі. На плошчах горада ўжо фарміраваліся калоны палонных.

Частка падначаленых Доўгалеву афіцэраў разбірала архівы гестапа. Іншыя афіцэры назіралі за рэгістрацыяй палонных.

Гэта была вельмі адказная справа, паколькі шматлікія гестапаўцы, адзеўшы салдацкую форму, імкнуліся растварыцца ў адналікай масе палонных. Але яны не карысталіся любоўю і ў гітлераўскіх салдат. І яны іх часта выдавалі.

Так папаўся і гестапавец Крамергоф, той самы, які хацеў арыштаваць Дзяменцява.

Пачынаючы допыт Крамергофа, Доўгалеў не ведаў, што перад ім гестапавец, які найбольш ведае аб лёсе Дзяменцява.

Гэта ўжо высветлілася ў ходзе допыту...

Першыя трыццаць мінут допыту Крамергоф адказваў коратка, яўна не жадаючы ўваходзіць у падрабязнасці сваёй біяграфіі і сваёй дзейнасці. Ён сказаў, што яго чын — капітан, што ён працаваў у якасці афіцэра па назіранні за эвакуацыяй.

Доўгалеў рабіў выгляд, што ўсяму гэтаму верыць, а на самай справе быў упэўнены, што дапытваны хлусіць.

Памалу гутарка пашыралася, і Крамергоф пачынаў заструагаць у сетках, якія хітра расстаўляў Доўгалеў.

— Значыць, вы адказвалі за эвакуацыю войск?

— Не... Я быў толькі адным з афіцэраў у даволі шматлікай групе.

— Хто ўзначальваў групу?

— Палкоўнік Кунгель.

— Дзе ён цяпер?

76

— Не ведаю. Ён быў арыштаваны нейкі час назад.

— За што?

— Вашы самалёты кожны дзень тапілі транспарты. Нехта павінен быў за гэта адказаць.

— Чаму пацярпеў менавіта Кунгель?

— Ён адказваў за эвакуацыю.

— І вам удалося даказаць, што Кунгель быў звязаны з нашай авіяцыяй?

— Не, не ўдалося... — Крамергоф ніяк не рэагаваў на слова «вам удалося». Ён проста не прыкмеціў гэтага падману ў пытанні рускага палкоўніка і працягваў. — Вінаваты, зразумела, быў іншы. Калі Кунгель быў арыштаваны і аддадзены пад суд, тут быў выкрыты нейкі капітан Рукерт. Ён быў узяты разам з савецкай радыёстанцыяй.

Доўгалеву каштавала велізарных намаганняў не выдаць свайго хвалявання.

— Гэты выкрыты капітан Рукерт ва ўсім прызнаўся? — абыякава спытаў Доўгалеў.

Гестапавец памаўчаў і адказаў:

— Ён уцёк.

— Уцёк, будучы арыштаваным? Неймаверна! І зусім не падобнае на гестапа.

— Ён быў паранены. Знойдзены сляды крыві. Можна меркаваць, што ён забіўся куды-небудзь і памёр ад раны.

— Адкуль вам вядомы ўсе гэтыя падрабязнасці? — Доўгалеў глядзеў Крамергофу ў вочы.

— Я... — Крамергоф на момант змоўк.

— Так, вы... Адкуль вы ўсё гэта даведаліся? Вы ж займаліся эвакуацыяй, а не лоўляй дыверсантаў! Спадзяюся, вы не будзеце даказваць, што аб злаўленні Рукерта паведамлялася ў друку?

— Бачыце... — пачаў выблытвацца Крамергоф, — мой сябра працаваў у гестапа і ён расказаў мне.

— Прозвішча сябра? — маланкава спытаў Доўгалеў. Крамергоф адразу не адказаў.

— Прыдумаўшы сябра, — заўважыў Доўгалеў, —

77

ТРЫБУНА чытачоў

▶ ЗАБАВА НЕ АДБЫЛАСЯ

Нядаўна моладзь вёскі Лушчы (Гайнаўскі павет) наладзіла забаву ў хаце Мішы Ваўранюка. На гэту забаву сабралася шмат хлопцаў і дзяўчат з суседніх вёсак. Многа было п'яных. Калі хлопцы пачалі збіраць грошы на музыканта, Мікола Грыгарук з Лядаў не згадзіўся ўнесці ўстаноўленую складчыну. За гэта п'янаватага Міколу Грыгарука пабілі п'яныя яго сябры: Сяргей Плева і іншыя. Дзяўчаты са страху паўцякалі і на гэтым скончылася забава п'яных кавалераў. У Мішы Грыгарука нос зрабіўся як паравоз, а губы як трубы. Вось да чаго даводзіць гарэлка!

Толік Маякоўскі
Гайнаўскі павет

▶ НАСТАЎНІКІ Ў ПАРТЫІ

Нядаўна адбыўся сход школьных партыйных арганізацый прысвечаны выбарам у рады нарадовыя. У сувязі з гэтым я хачу сказаць аб росце школьных партыйных арганізацый. У 1951 годзе ў снежні арганізавалася ў Гайнаўцы міжшкольная партыйная арганізацыя, якая налічвала 3 членаў і кандыдата ПАРП. Зараз існуе 5 партыйных школьных арганізацый. Паводле дакументацыі гэтага схода гэтыя 5 ПОП налічваюць 50 членаў і кандыдатаў партыі.

Васіль Дзун
Гайнаўка

▶ СОЛТЫС МІКОЛА КАБАЦ

Перад другой сусветнай вайною Мікола Кабац быў солтысам у вёсцы Міхнаўка (Гайнаўскі павет). Пасля вызвалення людзі зноў выбралі яго солтысам. Зараз абслугоўвае ён тры вёсачкі: Міхнаўку, Церамкі і Навіны. Часта можна яго ўбачыць, як ходзіць ён ад хаты да хаты з рознымі паперамі і наказамі. Паважаюць яго людзі за тое, што з кожным ветліва пагаворыць, пажартуе, а калі трэба, дык вытлумачыць і параіць гаспадару, як уладкаваць тую ці іншую справу. І так, Мікола Кабац ужо дваццаць год мае давер у сваіх аднавяскоўцаў і заўсёды добра выконвае функцыю солтыса.

Яўгень Рэент
вёска Міхнаўка

▶ НЕ МАЕ ДАВЕРУ

У Кнышэвічах (Сакольшчына) год часу працуе ў злеўні малака маладая дзяўчына Вольга Кадлаўс. І вось гэтая прыгажуня пачала, як кажуць у нас, «камбінаваць». Абніжае гаспадарам тлустасць малака. І таму некаторыя гаспадары з Кнышэвіч пачалі насіць малако ў суседнія вёскі, дзе іх не ашукоўваюць. Напрыклад, Міхась Чэховіч, Міхась Алекша, Павал Ярашэвіч і Вольга Малішэўская прыносяць малако прадаваць для дзяржавы ў вёску Слоя. Вось таму гэтай справай павінна як найхутчэй зацікавіцца акруговая малачарня ў Саколцы.

Сцяпан Кузьма
Сакольскі павет

▶ РАЗВАЛЬВАЕЦЦА МОСЦІК

На вуліцы ў Плёсках ёсць мосцік. Пабудавалі яго з каменя зараз пасля вайны. Мосцік гэты моцна знішчыўся, разваліўся з двух бакоў так, што фурманкамі на ім нельга абмінуцца. Былі ўжо выпадкі, калі звальваліся ў роў вазы. Гэта моцна перашкаджае сялянам. Але, на жаль, ніхто яшчэ не зрабіў аніякіх намаганняў, каб гэты мосцік падрамантаваць.

Лёня Леанюк
Плёскі

▶ СПАДЗЯЮЦЦА НА ГРН

Ужо некалькі год у вёсках Катлоўка і Лапухоўка (Гайнаўскі пав.), што ў грамадзе Ласінка, няма на вуліцы электрычнага святла нягледзячы на тое, што на стаўбах вісяць «абажуры». Проста няма каму купіць электрычныя лямпачкі і ўкруціць іх. Людзі кажуць, што на лямпачкі і на аплату за выкарыстаны ток павінен даваць грошы Прэзідыум ГРН, які мае на такія справы 18 тысяч зл. І Прэзідыум ГРН і сяляне не купляюць лямпачак, а на вуліцах цемната і нікога гэта не хвалюе.

Я. Б.
Лапухоўка

Грамадскай працай

Ад II сусветнай вайны мінула ўжо 20 год. За гэты перыяд Гайнаўшчына моцна разбудавалася. Зараз многа працы ўкладаецца ў перабудову старых вуліц і ў будову новых. Поўнасцю перабудоўваецца вуліца Пралетарыяцкая, якой кошт вынясе 1300 тыс. зл., а таксама вуліца Падлясе (кошт 108 000 зл). Будуць у бягучым годзе закончаны работы пры парку ПКП і пры «Гурніку». Грамадскім чынам укладаюцца ходнікі на вуліцы Леніна і І-га Мая.

На вуліцы Дзяржынскага будзе пабудаваны калектар. Зробіцца таксама даезд да таваровай бачніцы і ўпарадкуецца могільнік з II сусветнай вайны. Ва ўсіх гэтых работах многа грамадскай працы ўложаць усе ўстановы, прадпрыемствы і жыхары паасобных вуліц. Ужо ўдакладнена, дзе хто будзе працаваць. Грамадскі чын у самай Гайнаўцы ў 1965 годзе складзе суму 1712 тыс. зл.

Мікола Тэлешэўскі
вёска Рэпіска

Сяўба і выбары

Нядаўна ў Новым Ляўкове адбыўся супольны сход партыйных арганізацый ПАРП і ЗСЛь прысвечаны справам падрыхтоўкі да сяўбы і справам выбараў у рады нарадовыя.

Сяляне з Новага Ляўкова добра падрыхтаваліся да беснавой сяўбы. Маюць дастатковую колькасць кваліфікаванага насення, якое набылі шляхам суседскага абмену. Адно толькі нядобрае, што адзін з трактарыстаў пайшоў у салдаты і што моц трактара можа быць нявыкарыстана.

Сход адначасова абмяркоўваў кандыдатаў Фронту адзінства народу прапанаваных на радных. Без аніякіх закідаў і засцярог былі прыняты кандыдатуры: Міколы Скепкі — сакратара партыйнай арганізацыі ПАРП у Новым Ляўкове і двух членаў ЗСЛь — Міколы Болбата і Кастуся Галубоўскага. У час дыскусіі прынята шмат пастулатаў. А вось некаторыя з іх: прыспешыць рэвізію класіфікацыі зямлі, электрыфікаваць будынкі сялян, якія жывуць на хутарах, і выкарыстоўваюць млын-шрутоўнік. Пастулаты пераказаны ў Гайнаўку з мэтай іх рэалізацыі.

Ю. Козак
Гайнаўка

Рух на грэчку

У Гарадоцкай аколіцы гаспадары добра кантрактуюць грэчку. Замест планаваных 150 тон законтрактавалі яе аж 187 тон. Грэчка — даходная расліна для гаспадарак на лёгкіх землях. (ся)

Выгода ўсім

На аўтобусным прыпынку Дубічы ў Гайнаўскім павеце пабудавана зграбную цагляную пачакальню, каб падарожныя мелі дзе схавацца ад ветру і дажджу. (ся)

Дарагое **Сэрцайка!**

Маю 20 год. Жыву на Бельшчыне. Спадабаўся мне адзін хлопец з нашай вёскі. Але ён хадзіў да мае сяброўкі. На забаве танцаваў толькі з ёю. Я і мая маці вельмі хацелі, каб ён хадзіў да мяне. Нам і ўдалося ўрэшце «прылапаць» яго. Ён дняваў і начаваў у мяне. Мая маці бачыла ўсё гэта і нічога не гаварыла. Цяпер я цяжарная. Хлопец мой выязджае ў другі канец краіны. Гаворыць, каб я ехала з ім. Але па ўсім відаць, што не вельмі аднак жадае гэтага. І цяпер я ўбачыла, што ён мяне не кахае. З гэтае прычыны пачаў ён піць водку і то замнога.

Парай, Сэрцайка, што рабіць, ці ехаць за ім, ці застацца пры маці.

Міра з Бельшчыны

Дарагая **Міра**:

Запозна ты ўжо агледзелася, што хлопец твой цябе не кахае. Усё можна вымусіць на чалавеку, але кахання, на жаль, не. Так сталася і ў тваім выпадку.

Цяпер важным з'яўляецца дзіця, якому патрэбна маці і бацька. Перш за ўсё раю табе пагаварыць з гэтым хлопцам, каб узяць шлюб, а потым можаш сабе паехаць з ім. Без шлюбу ехаць за ім не раю. Гэта рызыкоўна, тым больш, што ты ў такім стане. Калі размова з хлопцам нічога не паможа, дык павінны ў гэта ўмяшацца бацькі і твае і хлопца. Бо самой гэту справу не лёгка вырашыць. Бацькі, старэйшыя людзі, дасведчаныя (хоць не сказала б гэтага аб тваёй маці, якая найбольш вінавата ў тваім няшчасці), таму пры дапамозе іх лягчэй будзе знайсці лепшы выхад у вашай справе.

СЭРЦАЙКА

Наша пошта

А. К. Верш пад загалоўкам «Бабы шаптухі» не надрукуем. Ён моцна недапрацаваны і таму мастацкая вартасць яго невысокая.

Л. Б. з Орлі. Ананімных матэрыялаў рэдакцыя не друкуе. Неабходна вам падаць сваё імя, прозвішча і адрас пражывання і толькі тады Вы можаце лічыць на тое, што інфармацыя можа быць змешчана ў «Ніве».

Мы павінны ведаць, чый змяшчаем матэрыял да друку. Па просьбе аўтара інфармацыі можам падпісаць публікацыю не яго прозвішчам, а яго псеўданімам.

Аўтара артыкула аб солтысе з Дубяжына просім падаць да ведама рэдакцыі сваё імя і прозвішча.

трэба было адразу прыдумаць яму і прозвішча. Для працаўніка гестапа такая памылка непрабачальна.

— Чаму — гестапа?

— Таму... Мы з вамі дарослыя людзі. Пара нам загаварыць сур'ёзна, — сказаў Доўгалеў спакойна і ўпэўнена. — Вы ўдзельнічалі ў аперацыі супраць капітана Рукерта?

— Не.

У гэты час дзверы адчыніліся, і ў пакой увайшоў мужчына ў цывільным, яўна не па росту, касцюме.

Доўгалеў глядзеў на ўвайшоўшага і верыў і не верыў. Так, гэта быў Дзяменцяў! Толькі ён быў з вусікамі і з недарэчнай шкіперскай бародкай залацістага колеру.

— Вельмі добра, таварыш Дзяменцяў, што вы зашлі, — спакойна сказаў Доўгалеў, так спакойна, быццам Дзяменцяў выйшаў з яго пакоя паўгадзіны назад. — А то вось майму субяседніку даводзіцца выдумваць усякую ўсячыну. Праходзьце, сядайце.

Дзяменцяў адразу ўсё зразумеў, прайшоў да стала і сеў насупраць Крамергофа. Той мяльком паглядзеў на Дзяменцява і мімаволі адхіліўся.

— Спадзяюся, больш не будзеце займацца выдумваннем? — звярнуўся да гестапаўца Доўгалеў і націснуў званок. (У пакой увайшоў канвойны). — Ідзіце, падумайце. Праз гадзіну мы пагаворым з вамі шчыра. Згодны?

— Згодны... — Крамергоф не зводзіў вачэй з Дзяменцява...

Гестапаўца адвялі.

Доўгалеў напружана чакаў, пакуль зачыніліся дзверы, а потым кінуўся да Дзяменцява:

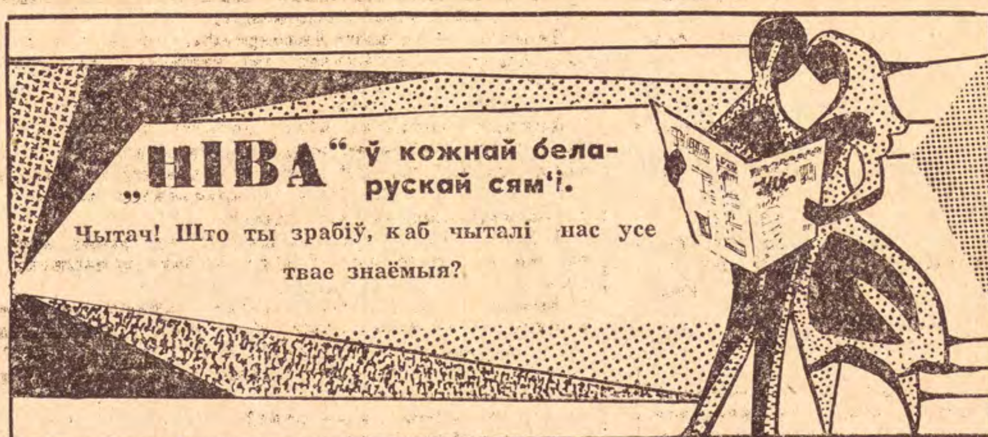
— Жывы!

Больш Доўгалеў не мог сказаць ні слова. Ён абняў Дзяменцява, прыціснуў яго да сябе, як бацька сына, які вярнуўся дамоў пасля доўгай і небяспечнай разлукі.

КАНЕЦ

— За тыдзень — «Пушчанская адысея» — аповесць пра беластоцкіх партызан.

78

КІНО

Праграма на 26.IV.—2.V.1965 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Spotkanie w mroku" (polski), 26. IV. „Dwaj w stepie" (radz.), 27—28, „Czarci żleb" (polski), 29 — 30. IV. „Jest taki chłopak" (radz.), 1—2. V.

Кляшчэлі
„Mein Kampf" (szwedzki), 26. IV. „Chwila wspomnień" (polski), 27. IV. „Ach te dzieci" (radziecki), 28—29. IV. „Ludwiku do rondla" (jugosł.), 30. IV. — 2. V.

Дубіны
„Krzyżacy" (polski), 28. IV. — 2. V.

Нараў
„Rzut karny" (radz.), 28. IV. — 2. V.

Нараўка
„Kodyn" (bułg.), 1—2. V.

Чыжы
„Przerwany lot" (polski), 28. IV. — 2. V.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Wojna trojańska" (włoski), 28. IV. — 2. V.

Бранск
„Światło na twarzy" (węgierski), 27—28. IV. „Hasło „Odwaga" (angl.), 29—30. IV. „Irena do domu" (polski), 1—2. V.

Орля
„Listy do matki" (radz.), 28. IV. — 2. V.

Райск
„Czarny żwir" (NRF), 28. IV. — 2. V.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадск
„Król małp" (chiński), 27—28. IV. „Kto jest bez winy" (czeski), 29—30. IV. „Zakazane piosenki" (polski), 1—2. V.

Міхалова
„Człowiek I-go stulecia" (czeski), 27—28. IV. „Kuba w ogniu" (kubański), 29—30. IV. „Królowa Krystyna" (USA), 1—2. V.

Чорна Беластоцкая
„Źródło trzech prawd" (francuski), 27—28. IV. „Nie jedzcie stokrotek" (USA), 29—30. IV.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Chwila wspomnień" (polski), 27. IV. „Nigdy nie wrócę" (radziecki), 28—29. IV. „Między brzegami" (polski), 30. IV. — 2. V.

Нурэц
„Chwila wspomnień" (polski), 27. IV. „Grzeszny anioł" (radz.), 28—29. IV. „Zakochani są między nami" (polski), 30. IV. — 2. V.

Мілейчыцы
„Romeo, Julia i ciemność" (czeski), 26. IV. „Ach te dzieci" (radz.), 27—28. IV. „Ludwiku do rondla" (jugosł.), 29—30. IV. „Między brzegami" (polski), 1—2 V.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Rywalki na lodzie" (chiński), 27—28. IV. „Babcia, dziadkowie i ja" (radz.), 29—30. IV. „Bokser i śmierć" (czeski), 1—2. V.

Сухаволя
„Tak się zaczęło" (NRD), 27 — 28. IV. „Szczęście w teczce" (jugosł.), 29—30. IV. „Drewniany różaniec" (polski), 1—2. V.

Шудзялава
„Złodziej z Bagdadu" (angl.), 28. IV. — 2. V.

Янаў
„Tajemniczy zamach" (polski), 26. IV. „Piąte koło u wozu" (czeski), 27. IV. — 2. V.

Сідра
„Spotkanie w mroku" (polski), 26. IV. „Święto nadziei" (bułg.), 27—29. IV. „Foto Haber" (węgierski), 30. IV. — 2. V.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Krzyżacy" (polski), 27. IV. — 2. V.

Новы Двор
„Klub kawalerów" (polski), 1 — 2. V.

Ружанысток
„Francuzka i miłość" (franc.), 27—28. IV. „Odwet kapitana Lesza", 29—30. IV. „Upał" (polski), 1—2. V.

Нядзеля (25.IV.)
Pierwszy „turniej miast", Film o Żeromskim, Salon pana Wzdęckiego — opera komiczna, Niebieski zeszyt — film radziecki, To nie ja — film franc.

Панядзелак (26.IV.):
Kadencja — progr. o pracy posłów, 6 lipca — sztuka teatralna (radziecka), Koledzy — film radz.

Серада (28.IV.)
Panorama literacka, Konflikt.

Чацвер (29.IV.):
Miniatury — magazyn spraw społ., Muzyka w czasie i przestrzeni, Osaczony — film ang.

Пятніца (30.IV):
Matka — dramat Brechta według Gorkiego.

Субота (1.V.):
Trybuna wyborcza — program cykliczny — po raz pierwszy na antenie, Pionierskim szlakiem — montaż lit., Zabawa w Opocznie — program regionalny, Delikatesy — magazyn satyryczny, Przeżyjmy to jeszcze raz — film pol., Czerwone berety — film pol., Sami zakochani — film włoski.

НАПІЛАСЯ КУМА...

(з народнага)

Напілася кума
На радзінах мёду.
Пайшла б з кумам за раку,
Ды не знойдзе броду.

Кум зірнуў на ваду
І прытупнуў ботам:
— Адступіся, рака,
Калі жыць ахвота!

Разлеглася ў траве
Поперак дарогі.
Во, і хмары, нібы
Сцелюцца пад ногі.

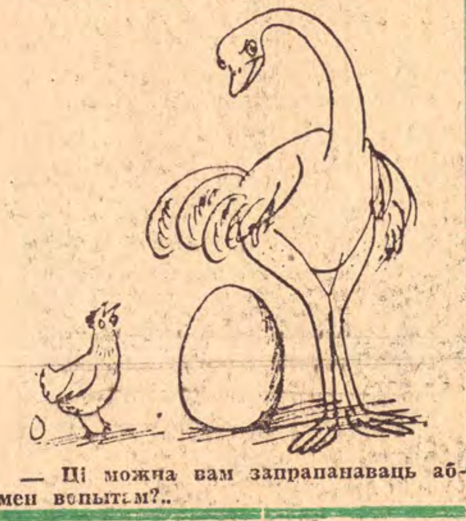
А пад хмарамі што?..
Пахмяліцца трэба,
Во дальбог не відаць,
Дзе зямля, дзе неба.

Эх, было не было!
За ракой — начлежка.
Лезь на плечы, кума,
І паказвай сцежку.

Я ж казаў, не пярэч,
Перабраўшы меру... —
А як вылез кум з ракі
Вачам не паверыў:

— Вось кума, дык кума!
Ён развёў рукамі. —
Браў на плечы цябе,
А прывалок... камень.

Алесь Бажко

— Ці можна вам запрапанаваць абмен вопытам?..

ПЕРАБОРЛІВЫЯ

Аднойчы для спектакля «Дон Жуан» спатрэбілася бутэлька сапраўднага шампанскага. З неахвотай згаджаючыся на гэтыя выдаткі, адміністратар дакорліва прагаварыў рэжысёру:

— Так, калі трэба шампанскае, дык абавязкова патрабуюць, каб яно было сапраўдным, а калі атрута, дык паважаныя артысты просяць салодкую ваду.

— Табе заўсёды толькі гульня ў галаве...

★ ХАТНІ ДЫПЛАМАТ

Аднойчы селі абедаць маці і сын з маладой жонкай. Адрэзаў сын тоненьку скібачку маці ды й кажа:

— Наце, мамо, ды глядзіце, каб не пераламалася.

А жонцы адваліў хіба з паўбуханкі:

— На, еш, каб цябе разарвала.

★ МІЛЫЯ ГОСЦІ

Гаспадыня паказвае сваім сяброўкам фатаграфію дзіцячых год. На ёй знятая маленькая дзяўчынка на каленях у бабулькі.

— Такой я была трыццаць год назад. Падабаюся я вам?

— Вельмі. А хто гэта малютка?

★ НЕ ПАДЛІЗВАЙСЯ

У час працэсу выступае пракурор:

— Злачынства, якое здзейсніў абвінавачаны, здзіўляе сваёй смеласцю, спрытнасцю, я б нават сказаў, фантазіяй і розумам...

Яго прамову перабівае абвінавачаны:

— Не падлізвайся да мяне, усё роўна я не прызнаюся

Нашы дзеці

— Дзіўна, што твая сястра — брунетка, а ты — бландзін.

— Ведаеш, яна нарадзілася да таго, як мая мама перафарбавала свае валасы.

НЕПАЎНАВАРТАСНЫ ПАРАДНІК

— Што гэта ты, Іван, цэлымі днямі ўсё сядзіш ды гортаеш «Карысныя парады»?.. — нездаволена пытае жонка мужа.

— Ды я ніяк не знайду адказу, што рабіць, калі дах цячэ...

Што ў вас новенькага?

КАВАЛЕРАМ

Эх, людзі добрыя! Забывае наша моладзь, што ажаніцца не роў пераскочыць. Таму адважваюся параіць кавалерам:

Калі маеце верных, вясёлых сяброў, няма сэнсу гарачыцца да шлюбу. Ажаніўшыся здабываеце цэннасць няпэўнай вартасці і траціце мацаваную гадамі дружбу. Не паспееце аглянуцца, як жонка адпора вас ад бывалых знаёмых, сяброў.

Не прыглядайцеся да прыстойнай дзяўчыны, а толькі да яе дакументаў. Уважліва чытайце пасведчанне аб стане здароўя, даведайцеся, што ёй ушчапілі з воспаю і такімі спосабамі знойдзеце прычыну, каб у ёй не закахацца і не ажаніцца.

Калі дзяўчаты хваляць вашу нарачоную, не верце. Дзяўчатам хочацца пазбавіцца ад канкурэнткі.

Напаткаўшы ўвечары дзяўчыну, якая заглядаецца на месяц і марыць без памяці, абыходзьце такую здалёку. Няхай сабе марыць-уздыхае, паўздыхае адзінокая і ёй надакучыць гэта, пойдзе спаць сном каменным.

Калі вам упарта сватаюць прыгажуню, не здавайцеся, цвярдзіце проста ў вочы, што вам непатрэбны аж так панадны маёнтак на спакусу суседзям...

Не шукайце ў шлюбе гуза на галаву!

Калі адзіноцтва вас прыгнятае і жыццё пачынае надабрыдаць, тады жаніцеся. Трапляючы з агню ў полымя ў вашым жыцці нічога не зменіцца.

Дзядзька Левон

УСЯЧЫНА

Танцаўшчыца

Ці хочаш быць вынаходцам?

(БЯСПЛАТНЫЯ КУРСЫ)

Запятак 6.

У экіпаж самалёта ўваходзяць першы пілот другі пілот і штурман. Іх прозвішчы (неадпаведна) — Кузніцкі, Пятроўскі і Данілевіч. Сярод пасажыраў аказаліся іх аднафамільцы. Вядома, што:

1. Пасажыр Пятроўскі жыве ў Кракаве.
2. Штурман жыве роўна на паўдарозе між Кракавам і Варшавай.
3. У пасажыра Даніловіча двое дзяцей.
4. Лётчык Кузніцкі абыгрывае другога пілота ў шахматы.
5. У найбліжэйшага суседа штурмана, аднаго з пасажыраў, дзяцей утрая больш, чым у яго.
6. Аднафамілец штурмана жыве ў Варшаве.

Назавіце прозвішча першага пілота.

Адказ на заданне з папярэдняга нумара:

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе **Аляксандры Філіпік, Ольгі Кандрацюк і Раісы Пракопчык** (усе з Беластока), змяшчаем песню з рэпертуару «Лявоніхі».

Чароўнае віно

Словы В. Швед — Музыка Э. Гойлік

Плануеш братка жаніцьбу,
Дык, калі ласка, не забудзь
Прасіць за стол вясельны ўсіх...
Вып'ем віно за маладых!

Прыпеў:

Віно, чароўнае віно,
Разгоніць кожны сум яно. 2 р.

Калі ласкавы быў так лёс,
Што бусел нешта нам прынёс.
Мы чарку не адну віна
Асушваем тады да дна.

Прыпеў.

Як свет пакінуў сват ці кум,
Агорне нас жалобны сум,
Мы абавязак знаем свой,
І вып'ем за душы спакой.

Прыпеў.

Да нас прыехаў нейкі госць,
Вось на стале і чарка ёсць.
Мы скажам госцю: «Падымай»
Ды і пра нас не забывай.

Прыпеў.

Юрыст здае экзамен

Прафесар: Што мы разумеем пад махлярствам?

Студэнт: Вось калі вы мне, прафесар, паставіце «двойку», дык гэта і будзе называцца махлярствам.

Прафесар: Дакажыце!

Студэнт: «Абвінавачанне ў махлярстве прад'яўляецца кожнай асобе, якая выкарыстоўвае недасведчанасць іншай асобы, каб нанесці ёй урон».

Дурань, бадай, таму і дурань, што лічыць сябе разумным

У сумленнага чалавека ёсць для ўсіх аднолькавая мерка.

*

Кожная струна датуль звініць і цягнецца, пакуль ад спеву не лопне.

*

Грызня і сум зусім не дадаюць прыгажосці чалавечаму твару.

*

Кожны поспех родзіць памылкі.

*

Драпежнасць — найцяжэйшая хвароба сучаснага чалавека.

„Punch"

Ніва

Adres redakcji Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony red. naczelny 25-65 centrala 31-41 30-45. Warunki prenumeraty miesięcznie – 2,40 zł kwartalnie – 7,20 zł, półrocznie – 14,40 zł, rocznie – 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPIK „Ruch" Nr 102-7-151 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje – Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wilcza 46, Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie, 5 $ — w USA. Nakład 5458. Bltk C-3